

MS(F) 46

M.A. Final Examination, June 2013
(SIM Scheme)
SANSKRIT (Paper – VI)
Vedic Hymns, Upanisad, Bhagavadgītā (Texts) and History of
Vedic Literature

- Prescribed Texts : 1) Vedic Reader – (Select Sūktas)
2) Kāthopaniṣad
3) Bhagavadgītā Ch. III
4) History of Vedic Literature

Time : 3 Hours

Max. Marks : 90

सूचना : संस्कृतभाषया, आंग्लभाषया, कन्नडभाषया वा उत्तरितव्याः ।

भाग- अ

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः

(3×15=45)

1. 'रुद्र' अथवा 'वरुण' देवतास्वरूपं विवृणुत ।
2. कठोपनिषदुक्तरीत्या परब्रह्मणः स्वरूपं दर्शयत ।
3. सर्वोपनिषत्सारभूतगीतायाः प्रामुख्यं विवेचयत ।
4. अथर्ववेदस्य विषयवैशिष्ट्यान् विमृशत ।
5. ऋग्वेदे लौकिकविषयानधिकृत्य प्रबन्धमेकं लिखत ।

P.T.O.

भाग- आ

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः

(3×10=30)

6. ऋग्वेदीय देवतानधिकृत्य लिखत ।
7. एकस्य मन्त्रस्य अर्थं टिप्पणिं च विलिख्य, पदपाठं स्वराङ्कनं च कुरुत ।

ह्वयाम्यग्निं प्रथमं स्वस्तये
ह्वयामि मित्रावरुणाविहावसे ।
ह्वयामि रात्रीं जगतो निवेशनीं
ह्वयामि देवं सवितारमूतये ॥

अथवा

प्र तद्विष्णुः स्तवते वीर्येण
मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः ।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्व्
अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ॥

8. द्वे अधिकृत्य टिप्पणिं लिखत ।
१) वंशीय मण्डलानि ।
२) आमन्त्रितस्वरः ।
३) देवताद्वन्द्वम् ।
9. वाक्यद्वयस्य व्याख्यानं कुरुत ।
१) अनन्दा नाम ते लोकास्तान् स गच्छति ता ददत् ।
२) मत्वा धीरो हर्षशोकौ जहाति ।
३) प्रेयो मन्दो योगक्षेमादृणोति ।

10. वाक्यद्वयं व्याख्यात ।

- १) स्वधर्मे निधनं श्रेयः परधर्मो भयावहः ।
- २) देवान् भावयतानेन ते देवा भावयन्तु वः ।
- ३) जहि शत्रुं महाबाहुं कामरूपं दुरासदम् ।

भाग - इ

त्रयाणां लघुटिप्पणीः लिखत ।

(3×5=15)

11. सासदीय सूक्तम् ।

12. सामवेदः ।

13. वाजश्रवसः यज्ञप्रसङ्गम् ।

14. गीतायाः महत्त्वम् ।

15. लोकसग्रहः ।

MS (F) 47

M.A. (Final) Examination, June 2013
(SIM Scheme)

SANSKRIT (Paper – VII)

Arthasāstra, Smṛti, Epic and Essay

Texts : 1) Arthasāstra of Kautilya (I Adhikaraṇa Only)

2) Yājñavalkyaśmṛti (Vyavahārādhyāya 1 – 6
Prakaranas Only)

3) Valmīkīramāyaṇa Sundarakaṇḍa 1 – 22 Sargas only

4) Essay in Sanskrit

Time : 3 Hours

Max. Marks : 90

सूचना : संस्कृतभाषया, कन्नडभाषया, आङ्ग्लभाषया वा उत्तरितव्या ।

भाग: – अ

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः ।

(3×15=45)

1. एकमधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।
विद्यासमुद्देशः अथवा गूढपुरुषोत्पत्तिः ।
2. याज्ञवल्क्यस्मृतिमनुसृत्य साक्षिणः स्वरूपं तद्भेदं च अथवा लेख्यस्वरूपं तद्भेदं च विवृणुत ।
3. हनुमतः दृष्टां लङ्कां विवृणुत ।
4. एकमधिकृत्य संस्कृतभाषया प्रबन्धं लिखत ।
भारतीय संस्कृतिः अथवा निर्वाचनम् ।
5. वाल्मीकिरामायणस्य आदिकाव्यत्वं विवेचयत ।

P.T.O.

भाग: - आ

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः ।

(3×10=30)

1. उपधा अथवा मन्त्राधिकारः ।
2. साधारणव्यवहारमातृकाप्रकरणम् अथवा उपनिधिः ।
3. सीतांप्रति रावणस्य प्रलोभनम् विवृणुत ।
4. इन्द्रियजयप्रकरणं विवृणुत ।
5. 'सुन्दरे किं न सुन्दरम्' विशदयत ।

भाग: - इ

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः । (ससन्दर्भं विवृणुत)

(3×5=15)

1. प्रत्यक्षपरोक्षानुमेया हि राजवृत्तिः ।
  2. अर्थशास्त्रात्तु बलवद्धर्मशास्त्रमिति स्थितिः ।
  3. धृतिर्दृष्टिर्मतिर्दाक्ष्यं स कर्मसु न सीदति ।
  4. स्वयंकृतं वा यदृणं नान्यत् स्त्रीदातुमर्हति ।
  5. अर्थमूलौ हि धर्मकामौ ।
-

MS (F) 48

M.A. (Final) Examination, June 2013
(SIM Scheme)
SANSKRIT (Paper – VIII)
Vyākaraṇa and Linguistics
Prescribed Texts : 1) Siddhānta Kaumudī (From Upapada to the
end of Samāsaprakaraṇa)
2) Linguistics (I.E.)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 90

सूचना : संस्कृतभाषया, कन्नडभाषया आङ्ग्लभाषया वा उत्तरितव्या ।

भाग – 'अ'

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः ।

(3×15=45)

1. द्वन्द्वसमासस्य वैशिष्ट्यं ससूत्रं विवृणुत ।
2. एकशेषप्रकरणे विद्यमानानि प्रमुखानि सूत्राणि विवृणुत ।
3. इण्डोयुरोपियन् भाषायाः विशेषलक्षणं विलिख्य संस्कृतभाषयाः महत्वं विमृशत ।
4. ग्रिम् ध्वनिनियमान् अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।
5. भाषणां वर्गीकरणमधिकृत्य प्रबन्धमेकं लिखत ।

भाग – 'आ'

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः ।

(3×10=30)

6. त्रीणि सूत्राणि सोदाहरणं विवृणुत ।
  - १) राजाहः सखिभ्यष्टच् ।
  - २) नावो द्विगोः ।
  - ३) आन्महतः समानाधिकरणजातीययोः ।
  - ४) तत्र तेनेदमिति सरूपे ।
  - ५) किमः क्षेपे ।

P.T.O.

7. सप्रमाणं त्रयाणां समस्तपदानि लिखत ।
१) पूर्व रात्रेः ।
२) दन्तानां राजा ।
३) माता च पिता च ।
४) दाक्षी च दाक्षायणश्च ।
५) गवां अक्षीव ।
8. ससूत्रं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत ।
१) युधिष्ठिरः ।
२) किंसखा ।
३) पितरौ ।
४) हरिहरगुरवः ।
५) इक्षुच्छायम् ।
9. त्रयाणां युगलानां परस्परभेदं सप्रमाणं विवृणुत ।
१) सपत्रः - सापत्रः ।
२) व्याघ्रपात्-हस्तिपादः ।
३) अष्टगवम्-अष्टागवम् ।
४) राजसभा-ईश्वरसभम् ।
५) सुकेशीभार्या-अकेशभार्या ।
10. मुनित्रयमधिकृत्य प्रबन्धमेकं लिखत ।

भाग- 'इ'

त्रयाणां टिप्पणीः लिखत ।

(3×5=15)

11. धातुजन्यवादः ।
12. वैदिकसंस्कृतम् ।
13. स्वरभक्तिः ।
14. अर्थोत्कर्षः अर्थापकर्षश्च ।
15. द्राविडभाषाः ।
-

MS (F) 49

M.A. (Final) Examination, June 2013
(SIM Scheme)
SANSKRIT

Paper – IX – Alankara – II (Texts and Poetics – General)
Text : Dhvanyāloka and General

Time : 3 Hours

Max. Marks : 90

सूचना : संस्कृतभाषया, कन्नडभाषया, आङ्ग्लभाषया वा उत्तरितव्या ।

भाग – अ

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः ।

(3×15=45)

1. अलङ्कारशास्त्रे आनन्दवर्धनस्य योगदानं विवृणुत ।
2. 'काव्यस्यात्माध्वनिः' सोदाहरणं समर्थयत ।
3. विवक्षितवाच्यध्वनेः प्रकारान् सोदाहरणं लिखत ।
4. प्रधानेऽन्यत्र वाच्यार्थे यत्राङ्गं तु रसादयः – विवृणुत ।
5. आनन्दवर्धनमनुसृत्य काव्ये प्रतिभा अथवा औचित्यस्य स्थानं निरूपयत ।

भाग – आ

त्रीणि व्याख्यात ।

(3×10=30)

6. मुख्यतया प्रकाशमानो व्यङ्ग्यो ध्वनेरात्मा ।
7. हारादिवदलङ्काराः ।
8. तस्य भेदावुभौ स्मृतौ ।
9. रसादिरर्थो हि सहेव वाच्येनावभासते ।
10. संवादस्तु भवन्त्ये बाहुल्येन समेधसा ।

P.T.O.

MS (F) 49

भाग - इ

त्रीणि व्याख्यात/टिप्पणीं लिखत ।

(3×5=15)

11. विभाति लावण्यमिवाङ्गनासु ।
  12. स ध्वनिरिति सूरिभिः कथितः ।
  13. शूरश्च कृतविद्यश्च यश्च जानाति सेवितुम् ।
  14. काव्यादर्शः ।
  15. नाट्यशास्त्रम् ।
-

MS (F) 50

M.A. (Final) Examination, June 2013
(SIM Scheme)

SANSKRIT (Paper – X)

Alaṅkāra – III

(Texts and Poetics – General and Comparative Studies)

Text : 1) Kāvyaṅprakāśa of Maṃmaṭa (Ch. 1 – 6)

2) Alaṅkāra General (Later Ālaṅkārikās)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 90

सूचना : संस्कृतभाषया, कन्नडभाषया, आङ्ग्लभाषया वा उत्तरितव्या ।

भाग: – 'अ'

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः ।

(3×15=45)

1. उत्तम-मध्यम-अधमकाव्यानां लक्षणं विलिख्य विवृणुत ।
2. लक्षणायाः स्वरूपं विभागाश्च विशदयत ।
3. रसनिष्पत्तिवादान् संगृह्य लिखत ।
4. रसादेः स्वरूपं मम्मटोक्तरीत्या स्पष्टयत ।
5. सोदाहरणं काव्यप्रयोजनानि विलिखत ।

भाग: – 'आ'

त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः ।

(3×10=30)

6. मम्मटमनुसृत्य अभिधादि शब्दव्यापारान् सोदाहरणं निरूपयत ।
7. राजशेखरकृत काव्यमीमासा ग्रन्थमधिकृत्य प्रबन्धं रचयत ।
8. मम्मटस्य देश-काल-ग्रन्थादीनधिकृत्य लिखत ।
9. अर्थान्तरे संक्रमितं अत्यन्तं वा तिरस्कृतं – विशदयत ।
10. मम्मटोक्तदिशा काव्यहेतुमधिकृत्य लिखत ।

P.T.O.

भाग: - 'इ'

त्रीणि वाक्यानि ससंदर्भं विवृणुत ।

(3×5=15)

1. न तु हेतवः ।
  2. अव्यङ्ग्यं त्ववरं स्मृतम् ।
  3. साक्षात् संकेतितं योऽर्थं अभिदत्ते स वाचकः ।
  4. गङ्गायां घोषः ।
  5. अर्थाः प्रोक्ताः पुरा तेषां अर्थव्यञ्जकतोच्यते ।
-